

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvyaē yuddhakāṇḍē
॥ catuḥsaptatitamaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ catuḥsaptatitamaḥ sargaḥ ॥

jāmbavadādēśēna hanumatā himālayāddivyaauśadhīnāṃ
parvatasyānayanam tāsāṃ gandhēna śrīrāmalakṣmaṇayōḥ
samēśāṃ vānarāṇāṃ ca svāsthyalābhaḥ

tayōstadāsāditayō raṇāgrē
mumōha sainyaṃ hariyūthapānām |
sugrīvanīlāṅgadajāmbavantō
na cāpi kiñcit pratipēdirē tē || 6.74.1 ||

tatō viṣaṇṇam samavēkṣya sarvaṃ
vibhīṣaṇō buddhimatāṃ variṣṭhaḥ |
uvāca śākhāmṛgarājavīrā -
nāśvāsayannapratimairvacōbhiḥ || 6.74.2 ||

mā bhaiṣṭa nāstyatra viṣādakālō
yadāryaputrau hyavaśau viṣaṇṇau |
svayambhuvō vākyamathōdvahantau
yatsāditāvindrajitāstrajālaiḥ || 6.74.3 ||

tasmai tu dattaṃ paramāstramētat
svayambhuvā brāhmamamōghavīryam |

tanmānayaṅtau yudhi rājaputrau
nipātitaḥ kō'tra viśādakālaḥ || 6.74.4 ||

brāhmamastraṃ tatō dhīmān
mānayaṅtvā tu mārutiḥ |
vibhīṣaṇavacaḥ śrutvā
hanūmānidamabravīt || 6.74.5 ||

asminnastrahatē sainyē
vānarāṇāṃ tarasvinām |
yō yō dhārayatē prāṇāṃ -
staṃ tamāśvāsayaḥ || 6.74.6 ||

tāvubhau yugapad vīrau
hanūmadrākṣasōttamau |
ulkāhastau tadā rātrau
raṇaśīrṣē vicēratuḥ || 6.74.7 ||

bhinnalāṅgūlahastōru -
pādāṅguliśīrōdharaiḥ |
sravadbhiḥ kṣatajaṃ gātraiḥ
prasravadbhiḥ samantataḥ || 6.74.8 ||

patitaiḥ parvatākārai -
rvānarairabhisaṃvṛtām |
śastraiśca patitairdīptai -
rdadṛśātē vasundharām || 6.74.9 ||

sugrīvamaṅgadaṃ nīlaṃ
śarabhaṃ gandhamādanam |

jāmbavantam suṣēnam ca
vēgadarśinamēva ca || 6.74.10 ||

maindam nalam jyōtirmukham
dvividam cāpi vānaram |
vibhīṣaṇō hanūmāśca
dadṛśātē hatān raṇē || 6.74.11 ||

saptaṣaṣṭirhatāḥ kōtyō
vānarāṇām tarasvinām |
ahnaḥ pañcamaśēṣēṇa
vallabhēna svayambhuvah || 6.74.12 ||

sāgaraughanibham bhīmam
dṛṣṭvā bāṇārditam balam |
mārgatē jāmbavantam ca
hanūmān savibhīṣaṇaḥ || 6.74.13 ||

svabhāvajarayā yuktaḥ
vṛddham śaraśataiscitam |
prajāpatisutaḥ vīraḥ
śāmyantamiva pāvakam || 6.74.14 ||

dṛṣṭvā samabhisankramya
paulastyō vākyamabravīt |
kaccidārya śaraistīkṣṇai -
rna prāṇā dhvaṃsitāstava || 6.74.15 ||

vibhīṣaṇavacaḥ śrutvā
jāmbavānṛkṣapuṅgavaḥ |

kṛcchrādabhyudgiran vākya -

midamaṃ vacanamabravīt || 6.74.16 ||

nairṛtēndra mahāvīrya

svarēṇa tvābhilakṣayē |

viddhagātraḥ śitairbāṇai -

rna tvāṃ paśyāmi cakṣuṣā || 6.74.17 ||

añjanā suprajā yēna

mātariśvā ca suvrata |

hanūmān vānaraśrēṣṭhaḥ

prāṇān dhārayatē kvacit || 6.74.18 ||

śrutvā jāmbavatō vākya -

muvācēdaṃ vibhīṣaṇaḥ |

āryaputrāvaticramya

kasmāt pṛcchasi mārutim || 6.74.19 ||

naiva rājani sugrīvē

nāṅgadē nāpi rāghavē |

ārya sandarśitaḥ snēhō

yathā vāyusutē paraḥ || 6.74.20 ||

vibhīṣaṇavacaḥ śrutvā

jāmbavān vākyamabravīt |

śṛṇu nairṛtaśārdūla

yasmāt pṛcchāmi mārutim || 6.74.21 ||

asmiñjīvati vīrē tu

hatamapyahataṃ balam |

hanūmatyujjhitaprāṇē

jīvantō'pi mṛtā vayam || 6.74.22 ||

dharatē mārutistāta

mārutapratimō yadi |

vaiśvānarasamō vīryē

jīvitāśā tatō bhavēt || 6.74.23 ||

tatō vṛddhamupāgamyā

vinayēnābhyavādayat |

gṛhya jāmbavataḥ pādau

hanūmān mārutātmajaḥ || 6.74.24 ||

śrutvā hanūmatō vākyaṃ

tadā vivyathitēndriyaḥ |

punarjātamivātmānaṃ

manyatē smarkṣapuṅgavaḥ || 6.74.25 ||

tatō'bravīnmahātējā

hanūmantaṃ sa jāmbavān |

āgaccha hariśārdūla

vānarāṃstrātumarhasi || 6.74.26 ||

nānyō vikramaparyāpta -

stvamēṣāṃ paramaḥ sakhā |

tvatparākramakālō'yaṃ

nānyaṃ paśyāmi kañcana || 6.74.27 ||

ṛkṣavānaravīrāṇā -

manīkāni praharṣaya |

viśalyau kuru cāpyētau
sāditau rāmalakṣmaṇau || 6.74.28 ||

gatvā paramamadvāna -
muparyupari sāgaram |
himavantaṃ nagaśrēṣṭhaṃ
hanūman gantumarhasi || 6.74.29 ||

tataḥ kāñcanamatyucca -
mṛṣabhaṃ parvatōttamam |
kailāsaśikharaṃ cātra
drakṣyasyariniṣūdana || 6.74.30 ||

tayōḥ śikharayōrmadhyē
pradīptamatulaprabham |
sarvauśadhiyataṃ vīra
drakṣyasyōśadhiparvatam || 6.74.31 ||

tasya vānaraśārdūla
catasrō mūrdhni sambhavāḥ |
drakṣyasyōśadhayō dīptā
dīpayantīrdiśō daśa || 6.74.32 ||

mṛtasañjīvanīm caiva
viśalyakaraṇīmapi |
suvarṇakaraṇīm caiva
sandhānīm ca mahauśadhīm || 6.74.33 ||

tāḥ sarvā hanuman grhya
kṣipramāgantumarhasi |

āśvāsaya harīn prāṇai -
ryōjya gandhavahātmaja || 6.74.34 ||

śrutvā jāmbavatō vākyaṃ
hanūmān mārutātmajaḥ |
āpūryata balōddharṣai -
rvāyuvēgairivārṇavaḥ || 6.74.35 ||

sa parvatataṭāgrasthaḥ
pīḍayan parvatōttamam |
hanūmān drśyatē vīrō
dviṭīya iva parvataḥ || 6.74.36 ||

haripādavinirbhagnō
niśasāda sa parvataḥ |
na śasāka tadātmānaṃ
vōḍhum bhṛśanipīḍitaḥ || 6.74.37 ||

tasya pēturnagā bhūmau
harivēgācca jajvaluḥ |
śṛṅgāṇi ca vyaśīryanta
pīḍitasya hanūmatā || 6.74.38 ||

tasmin sampīḍyamānē tu
bhagnadrumaśilātalē |
na śēkurvānarāḥ sthātuṃ
ghūrṇamānē nagōttamē || 6.74.39 ||

sā ghūrṇitamahādvārā
prabhagnagrḥagōpurā |

laṅkā trāsākulā rātrau
pranṛttēvābhavat tadā || 6.74.40 ||

pr̥thivīdharasaṅkāśō
nīpīḍya pr̥thivīdharam |
pr̥thivīm̃ kṣōbhayāmāsa
sārṇavām̃ mārutātmajaḥ || 6.74.41 ||

ārurōha tadā tasmā -
ddharirmalayaparvatam |
mērumandarasaṅkāśam̃
nānāprasravaṇākulam || 6.74.42 ||

nānādrumalatākīrṇam̃
vikāsikamalōtpalam |
sēvitam̃ dēvagandharvaiḥ
ṣaṣṭiyōjanamucchritam || 6.74.43 ||

vidyādhairairmunigaṇai -
rapsarōbhirniṣēvitam |
nānāmṛgagaṇākīrṇam̃
bahukandaraśōbhitam || 6.74.44 ||

sarvānākulayaṃstatra
yakṣagandharvakinnarān |
hanūmān mēghasaṅkāśō
vavṛdhē mārutātmajaḥ || 6.74.45 ||

padbhyām̃ tu śailamāpīḍya
vaḍavāmukhavanmukham |

vivṛtyōgraṃ nanādōccai -

strāsayan rajanīcarān || 6.74.46 ||

tasya nānadyamānasya

śrutvā ninadamuttamam |

lañkāsthā rākṣasavyāghrā

na śēkuḥ spanditum kvacit || 6.74.47 ||

namaskṛtvā samudrāya

mārutirbhīmavikramaḥ |

rāghavārthē paraṃ karma

samīhata parantapaḥ || 6.74.48 ||

sa pucchamudyamya bhujāṅgakalpaṃ

vinamya pṛṣṭhaṃ śravaṇē nikucya |

vivṛtya vaktraṃ vaḍavāmukhābha -

māpupluvē vyōmni sa caṇḍavēgaḥ || 6.74.49 ||

sa vṛkṣakhaṇḍāṃstarasā jahāra

śailāñśilāḥ prākṛtavānarāṃśca |

bāhūruvēgōdgatasampraṇunnā -

stē kṣiṇavēgāḥ salilē nipētuḥ || 6.74.50 ||

sa tau prasāryōragabhōgakalpau

bhujau bhujāṅgārinikāśavīryaḥ |

jagāma śailaṃ nagarājamagryaṃ

dīśaḥ prakarṣanniva vāyusūnuḥ || 6.74.51 ||

sa sāgaraṃ ghūrṇitavīcimālaṃ

tadambhasā bhrāmitasarvasattvam |

samīkṣamāṇaḥ sahasā jagāma

cakraṃ yathā viṣṇukarāgramuktam || 6.74.52 ||

sa parvatān pakṣigaṇān sarāṃsi

nadīstaṭākāni purōttamāni |

sphītāñjanāmstānapi sampravīkṣya

jagāma vēgāt pitṛtulyavēgaḥ || 6.74.53 ||

ādityapathamāśritya

jagāma sa gataśramaḥ |

hanūmāmstvaritō vīraḥ

pitustulyaparākramaḥ || 6.74.54 ||

javēna mahatā yuktō

mārutirvātaramhasā |

jagāma hariśārdūlō

dīśaḥ śabdēna nādayan || 6.74.55 ||

smarañjāmbavatō vākyam

mārutirbhīmavikramaḥ |

dadarśa sahasā cāpi

himavantaṃ mahākapiḥ || 6.74.56 ||

nānāprasravaṇōpētaṃ

bahukandaranirjharam |

śvētābhracayasaṅkāśaiḥ

śikharaiścārudarśanaiḥ |

śōbhitaṃ vividhairvrkṣai -

ragamat parvatōttamam || 6.74.57 ||

sa taṃ samāsādyā mahānagēndra -
 matipravṛddhōttamahēmaśṛṅgam |
 dadarśa puṇyāni mahāśramāṇi
 surarṣisaṅghōttamasēvitāni || 6.74.58 ||

sa brahmakōśaṃ rajatālayaṃ ca
 śakrālayaṃ rudraśarapramōkṣam |
 hayānanaṃ brahmaśiraśca dīptaṃ
 dadarśa vaivasvatakiṅkarāṃśca || 6.74.59 ||

vahnyālayaṃ vaiśravaṇālayaṃ ca
 sūryaprabhaṃ sūryanibandhanaṃ ca |
 brahmālayaṃ śaṅkarakārmukaṃ ca
 dadarśa nābhiṃ ca vasundharāyāḥ || 6.74.60 ||

kailāsamagryaṃ himavacchilāṃ ca
 taṃ vai vṛṣaṃ kāñcanaśailamagryam |
 pradīptasarvauśadhisampradīptaṃ
 dadarśa sarvauśadhiparvatēndram || 6.74.61 ||

sa taṃ samīkṣyānalarāśidīptaṃ
 visismiyē vāsavadūtasūnuḥ |
 āplutya taṃ cauśadhiparvatēndraṃ
 tatrauśadhīnāṃ vicayaṃ cakāra || 6.74.62 ||

sa yōjanasahasrāṇi
 samatītya mahākapiḥ |
 divyauśadhidharaṃ śailaṃ
 vyacaranmārutātmajaḥ || 6.74.63 ||

mahaṣadhyastataḥ sarvā -
 stasmin parvatasattamē |
 vijñāyārthinamāyāntaṃ
 tatō jagmuradarśanam || 6.74.64 ||

sa tā mahātmā hanumānapaśyaṃ -
 ścukōpa rōṣācca bhṛśaṃ nanāda |
 amṛṣyamāṇō'gnisamānacakṣu -
 rmahīdharēndraṃ tamuvāca vākyam || 6.74.65 ||

kimētadēvaṃ suviniścitaṃ tē
 yad rāghavē nāsi kṛtānukampaḥ |
 paśyādya madbāhubalābhibhūtō
 vikīrṇamātmānamathō nagēndra || 6.74.66 ||

sa tasya śṛṅgaṃ sanagaṃ sanāgaṃ
 sakāñcanaṃ dhātusahasrajuṣṭam |
 vikīrṇakūṭaṃ jvalitāgrasānuṃ
 pragṛhya vēgāt sahasōnmamātha || 6.74.67 ||

sa taṃ samutpāṭya khamutpapāta
 vitrāsya lōkān sasurāsūrēndrān |
 saṃstūyamānaḥ khacarairanēkai -
 rjagāma vēgād garuḍōgravēgaḥ || 6.74.68 ||

sa bhāskarādhvānamanuprapanna -
 staṃ bhāskarābhaṃ śikharaṃ pragṛhya |
 babhau tadā bhāskarasannikāśō
 ravēḥ samīpē pratibhāskarābhaḥ || 6.74.69 ||

sa tēna śailēna bhṛśaṃ rarāja
 śailōpamō gandhavahātmajastu |
 sahasradhārēṇa sapāvakēna
 cakrēṇa khē viṣṇurivārpitēna || 6.74.70 ||

taṃ vānarāḥ prēkṣya tadā vinēduḥ
 sa tānapī prēkṣya mudā nanāda |
 tēśāṃ samutkr̥ṣṭaravaṃ niśamya
 laṅkālayā bhīmataraṃ vinēduḥ || 6.74.71 ||

tatō mahātmā nipapāta tasmin
 śailōttamē vānarasainyamadhyē |
 haryuttamēbhyaḥ śirasābhivādyā
 vibhīṣaṇaṃ tatra ca sasvajē saḥ || 6.74.72 ||

tāvapyubhau mānuṣarājaputrau
 taṃ gandhamāghrāya mahauṣadhīnām |
 babhūvatustatra tadā viśalyā -
 vuttasthuranyē ca haripravīrāḥ || 6.74.73 ||

sarvē viśalyā virujāḥ kṣaṇēna
 haripravīrāśca hatāśca yē syuḥ |
 gandhēna tāsāṃ pravarauṣadhīnām
 suptā niśāntēṣviva samprabuddhāḥ || 6.74.74 ||

yadāprabhṛti laṅkāyāṃ
 yudhyantē harirākṣasāḥ |
 tadāprabhṛti mānārtha -
 mājñayā rāvaṇasya ca || 6.74.75 ||

*yē hanyantē raṇē tatra
rākṣasāḥ kapikuñjaraiḥ |
hatā hatāstu kṣipyantē
sarva ēva tu sāgarē || 6.74.76 ||*

*tatō harirgandhavahātma^jastu
tamōśadhīśailamudagravēgaḥ |
nināya vēgāddhimavantamēva
punaśca rāmēṇa samājagāma || 6.74.77 ||*

*|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyē
yuddhakāṇḍē catuḥsaptatitamaḥ sargaḥ ||*